

**ADIBA N.IBROHIMOVANING «YOMG'IR OSTIDA» HIKOYASI
TAHLILI**

O.Askarova, Osiyo xalqaro universiteti, 2-FT (o')-24 guruhi talabasi

Ilmiy rahbar: o'zbek va rus filologiyasi kafedrasi professori Sh.N.Axmedova

Annotatsiya. Ushbu maqolada Nodirabegim Ibrohimovanning qisqa hikoyasi «Yomg'ir ostida»ni matnshunoslik usullaridan foydalangan holda tahlil qilinadi. Tadqiqot maqsadi — asardagi asosiy obrazlarni aniqlash, ularning tavsifi va muallifning badiiy vositalari orqali qanday g'oyalar yorqinlanishini aniqlash. Asosiy manba — asarning onlayn chop etilgan matni.

Kalit so'zlar: hikoya, adiba, nasr, obraz, drammatizm, badiiy matn

Аннотация. В данной статье анализируется рассказ Нодирабегим Иброхимовой «Под дождём» с использованием текстологических методов. Цель исследования — выявить основные образы в произведении, описать их и определить, какие идеи раскрываются с помощью художественных средств автора. Основным источником является текст произведения, опубликованный в интернете.

Ключевые слова: рассказ, писатель, проза, образ, драматизм, художественный текст

Abstract. This article analyzes Nodirabegim Ibrokhimova's short story "Under the Rain" using textual criticism methods. The purpose of the study is to identify the main images in the work, describe them, and determine the ideas conveyed through the author's artistic means. The primary source is the text of the work published online.

Keywords: short story, writer, prose, image, drama, literary text.

Kirish. Nodirabegim Ibrohimova 1989-yilda Farg'ona viloyatida tug'ilgan, Xalqaro jurnalistika yo'nalishini tamomlagan, badiiy nasr va tarjimon sifatida faoliyat yuritadi. Uning «Yoningdagi baxt», «Jodugar», «Zulm va muhabbat» kabi

asarlari nashr qilingan va qisqa hikoyalari turli mamlakat matbuotida chiqqan. Muallif yaratgan badiiy mikrosxemalar, kundalik hayotning dramatik momentlarini ochishdagi nozik badiiy didi bilan e'tirof etilgan.

Hikoya bir ayol (hikoyachi) nigohi orqali boshlanadi: yomg'ir ostida avtobus bekatida kutayotgan paytlarida u devor ortida turib qolgan bir yigitni ko'radi. Yigit devorga tikilib qolgan, ko'zlari to'liq bir nuqtaga qaragan. U bilan suhbat davomida yigitning sevgisi, yo'qotish — va nihoyat devor ortida aslida qabriston ekanligi ochiladi. Hikoya sevgi, ayriliq, tafovut va qabr-sahna orqali hayotning o'tkir dramatik tomonlarini tasvirlaydi.

Tadqiqotning maqsadi. N.Ibrohimovanning “Yomg'ir ostida” hikoyasining tahlili qilish.

Tadqiqotning metodi va materiali. Maqolada anatlitik tahildan foydalandik. Maqolaga material sifatida adibaning hikoyasi (elektron nusxasidan) foydalanildi.

Natija va muhokamalar. Asosiy obrazlar va ularning tahlili. 1. Hikoyachi (narrator — ayol)

Hikoyachi — asarning ko'zgu shaxsidir: voqealarni kuzatadi, hissiyotlarni chizadi va voqeani oqimlab beradi. Uning roli — nafaqat voqea guvohi, balki insoniyatni refleksiya maydoni. Hikoyachi oddiy, kundalik til bilan gapiradi; bu esa oquvchiga voqeaga yaqinlashishni osonlashtiradi.

Tahlil jihatidan empatiya vositasi: Hikoyachi notanish yigitga qiziqadi, uni kuzatadi, uning dardini anglashga intiladi. Bu empatiya — muallif orqali ijtimoiy psixologik tahlilga olib boradi: odamlarni o'ziga tortuvchi muammolar va ularning tengdoshlar tomonidan qanday qabul qilinishi.

Sub'yektiv nuqta nazardan qaraganda hikoyachi ichki monologlari va tafakkuri orqali voqeani mavjud ijtimoiy va axloqiy kontekst bilan tutashtiradi — «sevgidan vafosizlik», «yurak dardlari», «insoniy beqarorlik» kabi mavzular yuzaga chiqadi.

Hikoyaning til va uslubi: Oddiy, ko'zga yaqin til — hodisalarni realizm uslubida yetkazadi, lekin metaforik tabaqalar (yomg'ir, devor, oq devor) orqali

yanada chuqur ma'no qatlamlari paydo bo'ladi. Hikoyachi orqali oquvchi matn ichida «so'zsiz muhabbat», «yo'qotish» va «jamiyatning e'tibori» mavzularini boshdan kechiradi — muallifning psixologik tahlil qobiliyati shu qofiyada namoyon bo'ladi.

2. Notanish yigit (erkak obraz). Notanish yigit — hikoyaning markaziy obrazlaridan biri. U devorga tikilib turadi, yomg'irda yig'laydi va so'zlari orqali o'tgan muhabbatning og'rig'ini ochib beradi. Uning tahlili: Sabr, yo'qotish va umidsizlik: Yigitning harakati va nutqi muallif tomonidan minimal detal bilan aks ettiriladi, ammo uning ichki dramatik holati kuchli: sevgan insonining oldindan berilgan turmush yohud o'zgarishlari, ayriliq va qayg'u. U o'ziga nisbatan boshqalarning munosabatiga beparvo; devor ortidagi «nimani kutgani» shuningdek uning hayoti hamjamiyat tomonidan tushunilmasligi — bunday obraz ijtimoiy izolyatsiyani ifodalaydi.

Yigitning devorga tikilishidagi qat'iylik — umidni, kutishni va oxir oqibatdagi tushkunlikni bildiradi. Uning hozirgi holati — muhabbatning tragik yakunidir. Notanish yigit — sevgi va uning tugashi timsoli sifatida o'qilishi mumkin: u rozilik, vaziyatni qabul qilish va nihoyat yo'qotish holatini aks ettiradi.

3. Javohir (yo'q qahramon / sevgi obyekti). Javohir — bevosita sahnada ko'rinmaydi, lekin matnning sentral personajlaridan biridir, chunki barcha hissiyotlar uning atrofida markazlashgan. Javohir haqida ma'lumot u yoki sevganining turmush masalasida rozi emasligi yoki boshqa sabablarga ko'ra vafot etgani sodir bo'lganligi orqali ochiladi.

Javohirning yo'qligi — hikoyaning eng kuchli dramatik dvigateli. Uning mavjud emasligi orqali olingan «bo'shliq» barcha obrazlarni ta'sir qiladi.

Ramziy ma'nolar: Javohir «momo» — ya'ni baxt, kelajak, majburiyat va hayotdagi qayg'uni birlashtiradi. Uning yo'qligi orqali muallif umriy va axloqiy savollar qoldiradi. Oqibatda hikoya oxirida devor ortida qabriston ekanligini bilish Javohirga bog'liq ma'lumotlar bilan bog'liq — bu yo'qotish haqiqatini tasdiqlaydi va voqeani tragik kontseptga buradi.

4. Ona (qabr atrofidagi ayol / qatnashchi). Hikoyada onaxonning paydo

bo'lishi hikoyaning finalik kutubxonasi: u devorga qarab «Javohirim...» deb yig'laydi. Ona — yo'qotishning ijtimoiy ko'rinishi va nasl-mavhumiy og'irlikni namoyish etalgan. Ona obrazida yo'qotishning avlodlararo ta'siri, ona uchun farzandning yaqinlashib o'tmasligi (tuyini ko'rolmasligi) kabi mashaqqatli tushunchalar ochilgan

Onaning so'zlari — «to'yingni ko'rolmagan onang o'lsa bo'lmasmidi?» kabi ifodalar hayotning ziddiyatlarini — baxt va qayg'u, umid va naqadar og'ir taqdir — ochadi. Ona — ijtimoiy va emosional muvozanatni buzuvchi, lekin shu bilan birga hikoyaning ontologik kuchini mustahkamlovchi obraz.

5. Devor (simvolik “obraz”). Hikoyada devor — oddiy manzildan tashqari, metafora sifatida ishlatiladi: devor hayot va o'lim, ko'rinish va yashirinlik, umid va qabristonni ajratagan. Devor orqasida «uy» emas, «qabriston» ekanligi ochilganda, devor ramziy ravishda insoniyatning yuzaki ko'rinishi va haqiqiy dahshat/og'irlikni ajratadi. Devor — shuningdek, jamiyat qoidalari, axloqiy to'siqlar va insonlar uchrashuvining cheklanishi tasvirlari sifatida ham o'qiladi. Devorga bog'liq ramziy qatlamlar hikoyaning asosiy ideyalarini — sevgi va yo'qotish, yashirin haqqoniyat va jamiyat qarashlarining to'qnashuvi — chuqurlashtiradi.

Stilistik va uslubiy xususiyatlar. Nodirabegim Ibrohimova badiiy matnda quyidagi uslublarni afzal ko'radi:

1. Minimalistik va realizmga yaqin til: Oddiy, kundalik so'zlar, qisqa dialoglar orqali hissiyotlarni kuchaytiradi.

2. Atmosfera va tabiat tasviri: Yomg'ir — asosiy atmosferik element; u nafaqat voqea kontekstini belgilaydi, ehtimol metaforik harakat olib boradi (tozalash, yig'lash, tabiatning qattiqligi).

3. Devor, oq devor, qorong'u sochlar, oq devor—shu narsalarni hammasi ramziy ma'no beradi.

4. Dialoglar orqali xarakter ochish: Qisqa, ixcham suhbat ham qahramonlarning ichki holatini ochib beradi; ortiqcha tavsif kerak emas.

Bu uslub asarga dramatik intensivlik beradi va o'quvchini matn ichiga jalb

etadi.

«Yomg'ir ostida» hikoyasi mavzu jihatdan quyidagi g'oyalarni ilgari suradi. Sevgi va yo'qotish: Muhabbatning qaytarilmas yo'qolishi shuningdek uning shaxsiyatga ta'siri.

Jamiyat qarashlari va shaxsiy dardning yashirinligi (devor ramzi orqali). Notanish yigitning yolg'izligi va boshqalar bilan muloqotning yetishmasligi.

Hikoya oxirida ma'lum bo'ladigan haqiqat (qabriston) matnga yangi — fojiali — ma'no beradi.

Xulosa. Nodirabegim Ibrohimovaning «Yomg'ir ostida» hikoyasi qisqa, lekin semantik jihatdan boy va dramatik qirralarga ega. Muallif oddiy voqeani — yomg'irli kun, bekatdagi uchrashuv — orqali insoniy yo'qotishning chuqur psixologik holatini va jamiyat bilan shaxs o'rtasidagi murakkab munosabatni ochib beradi. Har bir obraz — hikoyachi, notanish yigit, Javohir (yo'q qahramon), onaxon va devor — o'zining funksiyasiga ega bo'lib, matnning umumiy ma'nosini mustahkamlaydi. Hikoya minimalistik vositalar bilan kuchli dramatik ta'sir yaratgan

Adabiyotlar :

1. Ibrohimova N. “Yomg'ir ostida” (onlayn matn). Ziyouz.uz. (asarning to'liq matni va nashr sahifasi).
2. Asarlar.uz — “Yomg'ir ostida” (kitob/sahifa haqida ma'lumot).
3. Nodirabegim Ibrohimova haqida ma'lumotlar (biografiya): Asarlar.uz / Afisha.uz.m